

บทที่ 1

บทนำ

ประเทศไทย มีสภาพภูมิประเทศและสภาพภูมิอากาศแบบร้อนชื้น ทำให้สังคมพืชที่มีอยู่ในประเทศเป็นสังคมพืชป่าเขตร้อน ซึ่งอุดมสมบูรณ์ไปด้วย พรรณพืช พรรณสัตว์ และทรัพยากรอื่นๆ ที่มีคุณค่ามากมาย ป่าเขตร้อนนอกจากจะเป็นแหล่งพันธุกรรมที่สำคัญแล้ว อาณาบริเวณของป่าหลายแห่งยังเป็นที่อยู่อาศัยของชาวบ้านหลายกลุ่ม หลายเผ่าพันธุ์ แต่ละกลุ่มได้พัฒนาวิถีชีวิตผูกพันอยู่กับป่า เรียนรู้และสั่งสมภูมิปัญญาเกี่ยวกับระบบนิเวศของป่า และใช้ประโยชน์จากสิ่งมีชีวิตในระบบนิเวศนั้นมาเป็นเวลานาน องค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น เกี่ยวกับทรัพยากรชีวภาพ จึงก่อกำเนิดขึ้นจากความสัมพันธ์ระหว่างคน ชุมชน และธรรมชาติแวดล้อม สิ่งเหล่านี้มีพัฒนาการทางประวัติศาสตร์และทางวัฒนธรรมไปพร้อมกัน การศึกษาทางพฤกษศาสตร์พื้นบ้าน จึงเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เราสามารถรวบรวมความหลากหลายทางชีวภาพ และความหลากหลายทางวัฒนธรรมมาประมวลเข้าด้วยกัน เพื่อการพัฒนาเทคโนโลยีทางชีวภาพ เช่นการผลิตยารักษาโรค เป็นต้น นอกจากนี้แล้ว ความหลากหลายของสายพันธุ์พืชยังเป็นหลักประกันด้านปริมาณและความต่อเนื่องของผลผลิตอาหารสำหรับชุมชนและประเทศอีกด้วย ดังนั้น จึงควรมีการศึกษาทางพฤกษศาสตร์พื้นบ้าน เป็นข้อมูลเบื้องต้นเพื่อจัดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างเหมาะสมและยั่งยืนต่อไป

ความสำคัญของการวิจัย

1. เพื่อนำข้อมูลที่สำรวจได้ไปใช้ในการจัดการพื้นที่ป่าบริเวณสวนพฤกษศาสตร์ ๑๐๐ ปี กรมป่าไม้
2. เพื่อนำข้อมูลที่สำรวจได้ไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดการทรัพยากรพืชอย่างยั่งยืนของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาอ่างฤๅไน
3. เพื่อใช้ข้อมูลทางวิชาการสนับสนุนการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพป่า ให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจ และศึกษาข้อมูลพฤกษศาสตร์พื้นบ้าน ที่เป็นไม้ต้นบริเวณน้ำตกเขาตะกรับ อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว
2. เพื่อศึกษาสภาพป่าในด้านของลักษณะ โครงสร้างและการกระจายของพรรณพืชในพื้นที่

สมมุติฐานการวิจัย

1. พื้นที่ป่าบริเวณน้ำตกเขาตะกรับเป็นสังคมพืชแบบป่าดงดิบแล้ง และป่าเบญจพรรณชื้น มีพรรณไม้ยืนต้นไม่ต่ำกว่า 80 ชนิด
2. ชนิดของพรรณไม้ที่ความสูงจากระดับน้ำทะเลต่างกัน จะแตกต่างกัน
3. พรรณไม้ยืนต้นที่นำมาใช้ประโยชน์ทางพฤกษศาสตร์พื้นบ้าน แต่ละชนิดมีประโยชน์หลายอย่าง

ขอบเขตของการวิจัย

1. ทำการวิจัยที่สวนพฤกษศาสตร์ ๑๐๐ ปี กรมป่าไม้ โดยวางแผนลงศึกษาบริเวณน้ำตกเขาตะกรับ โดยใช้เส้นทางเลียบน้ำตกเป็นหลัก เลือกทำการศึกษาประชากร เฉพาะไม้ยืนต้น (tree) ที่พบในแปลงตัวอย่าง
2. เก็บข้อมูลทางพฤกษศาสตร์พื้นบ้านด้วยแบบสอบถามจากชุมชนใกล้เคียงพื้นที่ คือ หมู่บ้านเขาขาด และ หมู่บ้านคีรีเขด

ระยะเวลาทำการวิจัย

ตั้งแต่เดือน พฤษภาคม 2544 ถึง เดือน ธันวาคม 2544 รวมระยะเวลา 7 เดือน